

Dr. Adrian Stoica

ACȚIUNEA CIVILĂ

în sistemul de drept judiciar privat

Universul Juridic

București

-2011-

Editat de S.C. Universul Juridic S.R.L.

Copyright © 2011, S.C. Universul Juridic S.R.L.

Toate drepturile asupra prezentei ediții aparțin

S.C. Universul Juridic S.R.L.

Nicio parte din acest volum nu poate fi copiată fără acordul scris al
S.C. Universul Juridic S.R.L.

**NICIUN EXEMPLAR DIN PREZENTUL TIRAJ NU VA FI
COMERCIALIZAT DECÂT ÎNSOTIT DE SEMNĂTURA
AUTORULUI ȘI ȘTAMPILA EDITORULUI, APLICATE
PE INTERIORUL ULTIMEI COPERTE.**

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
STOICA, ADRIAN

Acțiunea civilă în sistemul de drept judiciar privat /
Dr. Adrian Stoica. - București : Universul Juridic, 2011
Bibliogr.
ISBN 978-973-127-468-3

347

REDACȚIE: tel./fax: **021.314.93.13**
tel.: **0732.320.665**
e-mail: **redactie@universuljuridic.ro**

DEPARTAMENTUL telefon: **021.314.93.15; 0726.990.184**
DISTRIBUȚIE: tel./fax: **021.314.93.16**
e-mail: **distributie@universuljuridic.ro**

www.universuljuridic.ro

**COMENZI ON-LINE,
CU REDUCERI DE PÂNĂ LA 15%**

Abrevieri

C.civ.	Codul civil
C.com.	Codul comercial
Cod pr.civ.	Codul de procedură civilă
Cod pr.pen.	Codul de procedură penală
N.Cod.civ.	Noul Cod civil
N.Cod pr.civ.	Noul Cod de procedură civilă
N.Cod pen.	Noul Cod penal
N.Cod pr.pen.	Noul Cod de procedură penală
O.U.G.	Ordonanța de urgență a guvernului
O.U.	Ordonanța de urgență
Rec.	Recomandare europeană
O.N.U.	Organizația Națiunilor Unite
U.E.	Uniunea Europeană
C.E.D.O.	
sau C.E.D.H.	Curtea Europeană a Drepturilor Omului
C.E.P.E.J	Comisia pentru eficacitatea justiției(C.E)
C.E.	Consiliul Europei
C.S.M.	Consiliul Superior al Magistraturii
Î.C.C.J.	Înalta Curte de Casație și Justiție
C.S.J.	Curtea Supremă de Justiție
C.A.	Curte de apel
Trib.	Tribunal
Jud.	Judecătorie
I.N.M.	Institutul Național al Magistraturii
U.I.H.J.	Union internationale des huissiers de justice
U.N.E.J.	Uniunea Națională a Executorilor Judecătorești

M.Of.	Monitorul Oficial
Rev.	Revistă
Ed.	Editură
ed.	ediție
P.U.F.	Presses Universitaires de France
RDC	Revista de drept comercial
SDR	Revista „Studii de drept românesc”
art.	articol
alin.	alineat
p.	pagină/i
nr.	număr
op.cit.	operă citată
ibidem	asemănător
idem	în mod identic; la fel; tot așa; același
obs.	Observații
urm.	Următoarele

Prefață

Lucrarea cu caracter monografic pe care autorul o oferă cititorilor, prin grija deosebită a Editurii „Universul Juridic”, reprezintă un demers științific util și, deopotrivă temerar. Utilitatea monografiei de față este incontestabilă, atât din punct de vedere doctrinar, cât și practic. Aceasta deoarece acțiunea este o instituție centrală a dreptului procesual civil, în jurul căreia gravitează toate celelalte reguli și principii ale procedurii judiciare.

Acțiunea civilă este cercetată de autor în strictă concordanță cu evoluțiile doctrinare și jurisprudențiale în materie, dar și în perspectiva viziunii pe care ne-o oferă noua legislație procesuală, inspirată din tradițiile noastre procedurale, precum și din cele mai moderne codificări adoptate în ultimele decenii. Remarcăm abordarea cu mult curaj, de către autor, a elementelor novatoare pe care le aduce noul Cod de procedură civilă în privința defnirii acțiunii civile și a determinării condițiilor de exercitare ale acesteia.

Demersul doctrinar al autorului nu se limitează doar la elementele defnitorii ale acțiunii civile și la condițiile de exercitare ale acesteia, el realizând și o introspecție extrem de interesantă asupra justiției, a principiilor ce o guvernează, precum și asupra partenerilor ei. Lucrarea constituie și o pledoarie pentru recunoașterea autonomiei dreptului judiciar privat, pentru apartenența acestuia la dreptul privat, dar și pentru autonomia „dreptului execuțional civil” sau, cum îl mai denumește autorul, a „dreptului executării silite”.

Tratarea elementelor esențiale ale acțiunii civile, folosirea unei bogate bibliografii și jurisprudențe, dar și referințele

frecvente la legislația comparată sunt repere care îndeamnă la reflecție și la valorificarea unora dintre soluțiile preconizate de autor, mai cu seamă, acum, în apropiata perspectivă a punerii în aplicare a noului Cod de procedură civilă. De aceea, considerăm lucrarea autorului ca o investigație științifică utilă, atât pentru studenții facultăților de drept, cât și pentru teoreticienii și practicienii dreptului.

Prof. univ. dr. Ioan Leș

Capitolul I

Considerații generale

§1. Conceptul de justiție

Viața socială și ordinea juridică a unui Stat fac din acesta o personificare a colectivității, o lume a acțiunilor. Statul, în concepție juridică, reprezintă realitatea indubitabilă, naturală și istorică a poporului care-l compune, dominat de puterile stabilite în acel teritoriu determinat.

Cum ar trăi și evolua populația unei țări fără o structură statală și fără justiție? Bineînțeles că ar exista o anarhie veșnică în care tipuri de justiție privată și-ar face apariția, iar, din punct de vedere individual, cel mai puternic ar supraviețui.

De aceea, de-a lungul vremii, omul a ajuns la convingerea profundă că există un interes *individual* și un altul *social*, că nu poate trăi fără acestea și nici acestea nu pot exista fără el. În acest sens, între aceste două interese a apărut justiția tocmai pentru a le garanta și proteja, într-un echilibru substanțial.

Justiția¹ poate prezenta mai multe accepțiuni în funcție de contextul în care este folosită această expresie.

¹ Această expresie provine din latinul *iusticia*-justiție, dreptate, echitate. Semnul exponențial al justiției este *Themis*, care în mitologia greacă, reprezenta zeița dreptății și poartă peste tot balanța dreptății. Ea era fiica zeilor *Gaia* și *Uranus*, adică a cerului și a pământului. *Themis* înseamnă „*legea naturii*” și era considerată personificația ordinii divine, a legii și a obiceiurilor. O faptă memorabilă a titanidei *Themis* este că a mijlocit pe lângă *Zeus*, în timpul potopului, să se potolească și să aibă milă de singurii oameni care mai supraviețuiau, *Deucalion* și *Pira*, nepoții ei, care au curățat de buruieni altarul și au reaprins focul sacru. De aceea, această zeiță a fost mult iubită de grecii antici. Simbolurile ei sunt: balanța și sabia. *Balanța* este considerată simbolul activității de judecată, iar *sabia*, pe cel al executării silite.

Percepția conceptului de justiție de către profani în drept poate fi total opusă sau parțial înțeleasă față de cea a juriștilor sau a practicienilor în drept.

Astfel, putem afirma că justiția¹ poate reprezenta ceea ce este idealmente *just* și *conform exigențelor de echitate* în raport cu *un motiv și un interes*; în acest sens, justiția exprimă un sentiment, o virtute, un ideal, o binefacere, o valoare.

Justiția poate fi ceea ce este *just* în momentul în care *fiecare persoană în mod legitim poate pretinde (în virtutea unui drept substanțial, recunoscut de lege) unei alte persoane să dea, să facă sau să nu facă ceva*. În acest ultim sens, justiția consistă în a-i restitui fiecărei persoane ce-i aparține, ceea ce i se cuvine, recunoașterea dreptului său – *suum cuique tribuere*. De aceea putem vorbi de o justiție penală, civilă, comercială, administrativă etc.

În sensul tehnicii juridice, noțiunea de justiție poate fi definită ca *totalul instituțiilor însărcinate cu soluționarea, după parcurgerea unei proceduri echitabile, a litigiilor care pot opune persoanele între ele sau împotriva autorităților, dar și autorităților împotriva persoanelor*.

Din punctul de vedere al organizării unui Stat de drept², conceptul de justiție este total diferit față de percepția existentă într-un Stat totalitar. Într-un Stat de drept, în care primează

¹ A se vedea, în acest sens G. Cornu, *Vocabulaire juridique*, Edition PUF, Paris, 2007, p. 532.

² Conceptul de *Stat de drept* a fost studiat și implementat și studiat de către doctrina germană, în special de Kant, Gierke sau Preuss. Pentru aceștia, „personalitatea Statului este o dogmă care se impune dacă dorim ca Statul să fie un Rechtsstaat”, însemnând implementarea obligatorie de reguli prin intermediul dreptului. Ihering vedea în Stat, „creatorul unic și suveran al dreptului”. A se vedea, pentru amănunte, I. Kant, *Kritik der reinen Vernunft*, Erstausgabe, 1781, p. 166; O. von Gierke, *Die Genossenschaftstheorie*, 1887, p. 171; H. Preuss, *Gemeinde, Staat, Reich*, 1889, p. 213; R. von Ihering, *Der zweck im recht*, 1877, p. 368.

principiul separației puterilor, justiția ocupă un loc important în structura statală, fiind considerată cea de-a treia putere, după cea legislativă și executivă, reprezentând *factorul esențial al restabilirii în mod prompt și echitabil a ordinii juridice, fiind, în același timp, și garanția proceselor democratice.*

Această importanță este dată justiției și de către Constituția României, care a consacrat prin dispozițiile fundamentale ale art. 1 alin. (4) că, „*Statul se organizează potrivit principiului separației și echilibrului puterilor – legislativă, executivă și judecătorească – în cadrul democrației constituționale*”. O altă dispoziție fundamentală care evidențiază scopul și caracterele justiției în societatea noastră este dată și de către art. 124, care prin alin. (1), enunță scopul acesteia, în sensul că, „Justiția se înfăptuiește în numele legii”, iar alin. (2) vizează că „Justiția este unică, imparțială și egală pentru toți.”

Între noțiunea de drept și cea de justiție există o corelație naturală, fără de care una fără cealaltă nu poate subzista. Sensul contemporan al acestora rezidă în mare parte și în dispozițiile art. 6 al Convenției¹ pentru Protecția Drepturilor Omului și Libertăților Fundamentale (fiind cunoscută și sub denumirea de Convenția Europeană).

Astfel, pentru o mai bună clarificare, putem afirma că **dreptul** poate fi definit ca un „ansamblu de reguli de conduită în relațiile sociale”, iar **justiția** ca „totalitatea organelor de jurisdicție dintr-un Stat; ansamblul legilor și al instanțelor judecătorești; sistemul de funcționare a acestor instanțe, cât și una dintre formele fundamentale ale activității statului, care constă

¹ *Convenția pentru Protecția Drepturilor Omului și Libertăților Fundamentale*, cunoscută și sub denumirea de *Convenția Europeană a Drepturilor Omului*, este un catalog al drepturilor fundamentale elaborat de Consiliul Europei și semnat pe 4 noiembrie 1950 de către toate țările membre, la Roma. Această Convenție a intrat în vigoare pe 3 septembrie 1953, iar România a ratificat-o la data de 20 iunie 1994.

în judecarea pricinilor civile sau penale și în aplicarea pedepselor prevăzute de lege, dar și în executarea silită a hotărârilor judecătorești sau a altor titluri executorii.” Din conținutul acestor definiții conchidem prin faptul că dreptul și justiția, sunt noțiuni inseparabile.

Organizată sub forma unui serviciu public, justiția este o funcție în slujba Statului de drept, cu titlu de *monopol*¹ asupra acesteia. Or, această afirmație duce la concluzia că, în cadrul unui Stat de drept, nu pot funcționa alte servicii paralele care pot exercita atribuții de justiție cu caracter privat.

Regimul juridic al acestui serviciu public este original în măsura în care el poate asigura protecția drepturilor și intereselor legitime ale justițiabililor, le poate garanta acestora dreptul fundamental de acces la o instanță și, implicit, în fața unui judecător. În aceeași măsură, regimul juridic al acestui serviciu public poate garanta judecătorilor independența în raport cu celelalte puteri publice, cea legislativă și cea executivă, dar poate asigura și o justiție de calitate care poate corespunde exigențelor unui proces echitabil², consacrat atât în dreptul comunitar, cât și în dispozițiile Convenției europene a drepturilor Omului cu ocazia soluționării diferitelor litigii.

Acest serviciu public al justiției reprezintă, de fapt, o activitate denumită *activitate de jurisdicție*³, noțiune sinonimă cu intervenția instanțelor judecătorești sau a altor organe statale

¹ A se vedea în acest sens, I. Leș, *Instituții judiciare contemporane*, Editura C.H.Beck, București, 2007, p. 32.

² Pentru o prezentare amănunțită a dreptului la un proces echitabil, a se vedea C. Bîrsan, *Convenția europeană a drepturilor omului. Comentariu pe articole*, vol. I., Drepturi și libertăți, Editura All Beck, București, 2004; S. Guinchard, F. Ferrand, C. Delicostopoulos, *Droit processuel - Droit commun et droit comparé du proces equitabile*, 4e Edition, Dalloz, Paris, 2007.

³ I. Leș, *Tratat de drept procesual civil*, Ediția 5, Editura C.H. Beck, București, 2010, p. 1-7.